

Daginstitutionernes Lands-Organisation (DLO)

Blågårdsgade 17

2200 København N.

www.dlo.dk - dlo@dlo.dk

tlf. 35245520 – fax 35245530

Til Socialministeriet

Att.: Christina Barfoed-Høj

Den 9. November 2003

DLOs Kommentarer til Udkast til Forslag til Lov om ændring af lov om social service (pædagogiske læreplaner i dagtilbud til børn)

Vi har med tak modtaget udkastet til høring. Høringsfristen er – ikke mindst i forhold til forslagetets kompleksitet – efter vores opfattelse urimelig kort.

Det nævnes i høringsmaterialet, at det ikke er tanken at ”indføre skole ad bagvejen” i daginstitutionerne. I den forbindelse er det vigtigt at sikre, at de regler m.v. socialministeren senere fastsætter i den tilhørende bekendtgørelse heller ikke kan give mulighed for ad denne vej at forandre daginstitutioner til, populært sagt: før-skoler.

Når der nu altså skal fremsættes et lovforslag om læreplaner i daginstitutionerne, noterer vi os med stor tilfredshed, for det første at disse planer skal udarbejdes på institutionsniveau, og for det andet, at de har fået betegnelsen *pædagogiske* læreplaner.

Da vi ved, at ministeriet vil modtage et stort antal omfattende høringssvar, vil vi allerede hér i indledningen opridse vores

Konklusion:

- DLO mener ikke, at pædagogiske læreplaner vil være et væsentligt bidrag i bekæmpelsen af den negative sociale arv.
- Forslaget indeholder bestemmelse om, at læreplanerne skal udarbejdes med udgangspunkt i daginstitutionens børnegruppe. Dette er problematisk i forhold til den eskalerende udvikling i retning af større og større dagtilbud. I princippet kan alle en (mindre) kommunes daginstitutioner defineres som ”ét dagtilbud”!
- Forslaget mangler en opstramning i forhold til begreberne ’bestyrelse’ og ’forældrebestyrelse’ og de selvejende daginstitutioner.
- Forslaget mangler en opstramning i forhold til en sammenhæng mellem hvem der udarbejder, hvem der evaluerer og hvem der godkender læreplanerne
- Kommunalbestyrelsens godkendelsesbeføjelse bør nærmere beskrives – og er problematisk i forhold til selvejende institutioners selvstændige status.
- Forslaget bør forbedres i forhold til kulturinddragelse / børnehaven som kulturelt mødested /musisk kreative aktiviteter
- Forslaget bør præciseres i forhold til fastholdelse af sammenhængen mellem læring, udvikling og **leg**. Legens betydning skal tydeligere understreges.
- Den afsatte økonomi er helt utilstrækkelig i forhold til et seriøst arbejde med disse planer på institutionsniveau

DLO har grundlæggende ingen indvendinger mod, at læringsperspektivet i formålsparagraffen for Lov om Social Service fremhæves. Vi er enige i, at alle børn har behov for rum til leg, læring og udvikling, sådan som det indledningsvis nævnes i bemærkninger til lovforslaget. Vi finder det natur-

ligt, at det forudsættes, at de allerede eksisterende virksomhedsplaner indeholder en beskrivelse af mål og metoder for leg, læring og udvikling.

Det, der ofte sker i diskussionen om læreplaner, er, at man i argumentationen fremdrager eksempler fra ekstremerne: Henholdsvis den meget lemfældige praksis, hvor pædagogikkens indhold er overladt til tilfældigheder og stadigt skiftende udygtigt personale. Eller modsat - den meget strikse, kontrollerende, uflexible og ensporede praksis, med målinger, ja karaktergivning som succeskriterium. Uden en læreplan er risikoen for det første muligvis størst. Med en læreplan er risikoen for det sidste muligvis størst.

Pædagoguddannelsens kvalitet. Personalenormering. Arbejdsro og mulighed for koncentration, lokale- og legepladsforhold og børnenes antal i forhold til disse vil under alle omstændigheder være de vigtigste redskaber samfundet har for at fremme leg, læring og udvikling og undgå de ovenfor nævnte ekstremer, og – ikke mindst - for at kunne bryde den negative sociale arv, der angives som en af hovedårsagerne til at indføre pædagogiske læreplaner.

I forbindelse med ønsket om – via pædagogiske læreplaner - at bryde den negative sociale arv, noterer vi os, at dette, i bemærkningerne, begrundes med, at der er børn der ikke har samme muligheder for udfordring og læring som hovedparten af danske børn har. Det skal vel ikke være således, at et (formoder vi) meget lille mindretal skal være årsag til reguleringer og stramninger for alle de resterende børn?

Den afsatte økonomi i forslaget er alt for ringe – i forhold til et seriøst arbejde med de pædagogiske læreplaner på institutionsniveau.

- Økonomien svarer til 500 – 1000 kr. pr. institution. Et beløb der måske kun lige kan dække selve trykningen af planerne.
- Hvordan kanaliseres pengene ”fra lovtekst til institutionernes eget budget”? – Lægges de i bloktilskud eller vil det på anden måde sikres at disse ”ekstra” midler bliver afsat på institutionernes budgetter?

Specifikke kommentarer til selve lovforslaget:

Vedr. §8 a Stk. 2.

Det er vigtigt, at det understreges, at den pædagogiske læreplan skal tage udgangspunkt i sammensætningen af børnegruppen.

Vi vil dog ikke undlade at problematisere dette i forhold til den eskalerende udvikling i retning af institutionssammenlægninger og fælles ledelse – og i nogle tilfælde fælles (forældre)bestyrelser for et 2, 3 eller flere institutioner. Der er eksempler på distriktsinstitutioner, hvor 5 institutionsenheder har fælles leder og fælles (forældre)bestyrelse. I teorien – og måske også snart i praksis – kan alle en (mindre) kommunes daginstitutioner defineres som ét dagtilbud. I førnævnte tilfælde vil lovteksten ikke have sammenhæng med virkeligheden. For skal ”børnegruppen” kunne forstås som alle børn fra ”distriktets” institutionsenheder, og er det i overensstemmelse med intentionerne bag forslaget, at det ”kun” er et begrænset antal forældre fra tilsammen mange institutionsenheder, der skal inddrages i arbejdet med læreplanerne for de enkelte ”børnegrupper”?

Vi bemærker dernæst, at sammenkædningen leg, læring og udvikling, der som nævnt indleder bemærkningerne, ikke er indeholdt i selve loven. Her tales kun om læring og udvikling. Der står: ”Den pædagogiske læreplan skal, med udgangspunkt i sammensætningen af børnegruppen, beskrive, hvordan dagtilbuddet arbejder med fastsatte indholdstemaer og mål for læring, herunder hvordan udsatte børns læring og udvikling understøttes.”

Vi så det gerne ændret til:

”Den pædagogiske læreplan skal, med udgangspunkt i sammensætningen af børnegruppen, beskrive, hvordan dagtilbuddet arbejder med fastsatte indholdstemaer og mål for læring og hvordan børnenes leg, læring og udvikling understøttes, i det der tages særligt hensyn til udsatte børn.”

Den sidste sætning ”Socialministeren fastsætter nærmere regler for indhold af mål for læring i dagtilbuddene.” mener vi, er i fare for at komme i modsætning til intentionen om at tage udgangspunkt i sammensætningen af børnegruppen. Som allerede nævnt anser vi dette princip – at der tages udgangspunkt i den aktuelle børnegruppe - for helt afgørende.

Vedr. §8 a Stk.3.

Vi formoder, at det skyldes en fejl / forglemmelse, at den selvejende daginstitutions bestyrelse ikke er nævnt direkte her.

Der står:

”Bestyrelsen i dagtilbuddet og kommunalbestyrelsen godkender den pædagogiske læreplan. Læreplanen skal evalueres årligt af forældrebestyrelsen med henblik på eventuel revision”

Hvis man med ’bestyrelse’ forstår den selvejende daginstitutions bestyrelse, skal det så forstås således, at forældrebestyrelsen i en kommunal institution ikke skal godkende læreplanen?

Og skal det forstås således, at den selvejende daginstitutions bestyrelse ikke skal evaluere læreplanen? Hvorledes skal det i givet fald så ske, hvis der i en selvejende daginstitution er den én strengede model og derfor ingen forældrebestyrelse?

Vi ser det gerne ændret til:

”Kommunalbestyrelsen og dagtilbudets bestyrelse og/eller forældrebestyrelse godkender den pædagogiske læreplan.”

Vi finder dog også anledning til at problematisere Kommunalbestyrelsens godkendelsesbeføjelse – ikke mindst i forhold til selvejende daginstitutioner:

- Hvad ligger der i denne godkendelsesbeføjelse? – Burde det ikke nærmere være en efterretningssag?
- Hvad nu hvis kommunalbestyrelsen ikke kan godkende læreplanen?. Har Kommunalbestyrelsen kompetence til at diktere konkrete ændringer i planen ?

Med hensyn til evaluering falder det i øjnene, at medarbejderne ikke forudsættes at deltage i evalueringen. Det er dog, formodentlig (det nævnes ikke) medarbejderne, der primært har udarbejdet læreplanen. Ligeledes falder fraværet af børnenes mening i øjnene. Vi skal tilbage til Bistandsloven for at finde den smukke formulering om *samarbejdet mellem pædagoger, børn og forældre*.

Vi foreslår sætningen ændret til:

”Med udgangspunkt i børnenes interesser, færdigheder og ønsker evalueres læreplanen årligt af medarbejdere, bestyrelse og/eller forældrebestyrelse”.

Kommunen skal ikke orienteres om evalueringen? Vi spørger kun.

DLO finder som nævnt, at det er et rigtigt princip at dagtilbudets egen pædagogiske plan, skal godkendes og evalueres af bestyrelsen og/eller forældrebestyrelsen. Vi skal i den forbindelse foreslå, at der i forbindelse med implementeringen, og videre frem, arbejdes med at tilvejebringe redskaber og evalueringsformer, der kan bidrage til udviklingen og evalueringen af de pædagogiske læreplaner. I den forbindelse vil vi foreslå, at dette gøres i samarbejde med bestyrelsernes og forældrenes organisationer, DLO og FOLA.

Specifikke kommentarer til Bemærkninger til lovforslaget

Med hensyn til bemærkningerne til lovforslaget, er vi lidt forundrede over den lidt snakkende tone. ”Forskningen i social arv har vist” Hvilken forskning? ”Videnopsamlingen påpeger, at udenlandske forsøg har vist” Hvilken videnopsamling, hvilke udenlandske forsøg? ... ’En amerikansk undersøgelse viser’ ... sagde man i gamle dage, når man vidste, at man egentlig ikke havde belæg for sin påstand. Lidt kildeangivelser havde været på sin plads.

Er det ikke også at fortolke evalueringen af formålsbestemmelsen til bristepunktet, når det påstås, at formålsbestemmelsen har bidraget til, at det pædagogiske indhold i dagtilbuddene i højere grad (hvad er 'højere grad') er kommet på dagsordenen i dagtilbuddene? I hvilken grad var det pædagogiske indhold i dagtilbuddene ikke på dagsordenen under Bistandsloven?

Mere generelt må vi sige, at begrebet leg er faldet ud af bemærkningerne, når man ser bort fra indledningen. Det nævnes til beroligelse, at formålet ikke er, at indføre skole ad bagevejen. Ligesom det også nævnes, at hensigten ikke er, at der skal udarbejdes mere papir.

Det er to meget vigtige hensigtserklæringer.

Med hensyn til de temaer, der nævnes i bemærkningerne til lovforslaget, så vi gerne en lidt ændret prioritering i det sidste tema.

Der står:

”Æstetiske udtryksformer (udnyttelse og brug af sanser via musik, tegning, dramatik, ler m.v. og kendskab til kulturelle udtryksformer og værdier)

Vi foreslår:

”Kulturelle udtryksformer og værdier (*respekt og kendskab til de kulturer der mødes i dagtilbudet, både børnenes kulturelle og religiøse baggrund, børnekultur som sådan, kort sagt legen, og æstetiske udtryksformer som musisk kreative aktiviteter musik, tegning, drama*) .

Ved at trække 'Kulturelle udtryksformer og værdier frem', bringer vi temaet i bedre overensstemmelse med ordlyden i formålsbestemmelserne. I vores forslag er kulturbegrebet endvidere bragt i bedre overensstemmelse med den traditionelle opdeling: Kultur med børn, kultur af børn og kultur for børn.

Endelig har vi inddraget religion i kulturbegrebet. Det gør vi med belæg i en rapport, Menighedernes Daginstitutioner i samarbejde med Kolding Pædagogseminarium og Teologisk Pædagogisk Center Løgumkloster udsendte i 2002: ”Omfanget af kristne værdier i daginstitutionernes kulturformidling”. Af rapporten fremgår det, at daginstitutionerne rent faktisk i høj grad inddrager religion i deres kulturformidling. Halvdelen af 350 adspurgte dagtilbud synger f.eks. lejlighedsvist sange med kristent indhold eller læser bibelske fortællinger. 66% tager af og til børnene med i kirke. Ved juletid synger 88% julesalmer. Hvad angår andre religiøse fester som f.eks. ramadanen var sporene meget små. Kun 8% fejrede ramadanen.

Vi ser rapportens fund som et tegn på, at religion ikke (længere) er tabubelagt. Den synlige tilstedeværelse af andre religioner gør en klar stillingtagen til religion i vor kulturforståelse nødvendig også i dagtilbudssammenhæng. Dagtilbudet er et kulturelt mødested, og her spiller også forståelse for egen og andres religiøse baggrund en rolle, hvor der er meget at lære.

Med venlig hilsen

Daginstitutionernes Lands-Organisation

Morten Kyst
sekretariatschef